

Løfter i Grundloven, at det vel maa findes rimeligt, at det tager nogen Tid, inden alle disse Brevler blive indfrieede. Den ærede Rigsdagsmand vil dog vistnok ikke paastaae, at vi ikke staae paa nogen fast Grund, fordi vi endnu ikke have faaet gennemført samtlige disse Løsteparagrapher; den ærede Rigsdagsmand vil dog ikke paastaae, at naar der med Hensyn til et hvilket som helst af de i Grundloven givne Løfter fremkommer for Rigsdagen et Lovudkast, som den ikke troer at kunne bruge, at den da har forsømt at gennemføre det Bud, som gennem Grundloven er udgaaet til den? Jeg gjentager: Lad der blive begyndt fra en anden Ende, lad der blive kraftigt og udholdende arbejdet paa at stille det Kirkelige og det Verdslige fra hinanden, Kirken og Staten fra hinanden, saaledes at Kirken faaer Alt, hvad dens er, og bliver ene-raadende og fuldt raadig paa dette Gebeet uden at behøve saaledes, som ved det Forslag, vi forleden Dag behandlede, at henvende sig til Rigsdagen om dens Tiltrædelse, medens Alt det, hvorover Rigsdagen utvivlsomt har Lovgivningsmagt, bliver skilt saaledes fra Kirkens og kirkelige Anliggender, at Kirken virkelig kan være selvstændig paa sit Omraade. Naar vi arbejder derhen til og vi naaer eller nærme os dertil, da mener jeg, kan der ganske anderledes og med ganske anderledes Føle blive talt om den Forpligtelse, vi ifølge Grundloven have til at sørge for, at Kirken faaer sin egen Forsatning; men, indtil det er skeet, og indtil der kraftigt er arbejdet derhen til, har man ikke Ret til at bebrejde os eller Rigsdagen, at vi ikke gaar ind paa et Lovforslag, som i ingen Henseender tilfredsstillende os.

Walthers: Der er flere af de ærede Rigsdagsmænd, der have havt Ordet, som have ført Discussionen saavidt ud, at jeg ikke seer mig istand til at følge dem. Jeg skal derfor kun tillade mig nogle faa korte Bemærkninger, som nærmest vedrøre selve Lovforslaget. Det er nærmest med Hensyn til den formelle Side deraf, at der har reist sig Indvendinger derimod, og jeg skal ikke indlade mig paa at gennemgaa disse Indvendinger i Enkelthederne,

idet jeg nemlig fuldtvel erkjender, at jeg ikke besidder nogen fremragende Dygtighed som Lovconcipist, og det paa ingen Maade er mig om at gjøre, at dette Lovforslags Form bliver bibeholdt. Saaledes som Stemningen har vist sig i det Hele taget for Grundtanken i Lovforslaget, maa jeg nær det Haab, at det vil blive Gjenstand for Prøvelse i et Udvalg, og det vil da ikke der falde vanskeligt at faae det Formelle deri rettet. Jeg skal imidlertid strax gjøre opmærksom paa, at det Ord „Commune“, som flere ærede Rigsdagsmænd have udtalt sig imod, alene er en Redactionsfeil fra min Side. Jeg har i Virkeligheden meent „Menighed“ istedetfor „Commune“, hvilket ogsaa fremgaaer af de Udtryk, der ere brugte i enkelte Paragrapher af selve Lovforslaget. Jeg kan saaledes ikke Andet end være de ærede Talere meget taknemlig, som i Grundtanken slutte sig til mit Forslag. Der er enkelte, som endogsaa ønske at gaar videre, end jeg har foreslaaet; men med en saadan videre-gaaende Tanke kan jeg ikke samstemme, og jeg antager heller ikke, naar det kommer til nærmere Conference med den høitærede Cultusminister, at han vil kunne gaar ind paa Noget udover det, jeg har foreslaaet; jeg har endogsaa megen Tvivl om, at han vil kunne gaar ind paa det høit Begrændsede, som jeg har tilladt mig at foreslaae.

Jeg har blot et Par Ord at henvende til den meget ærede Rigsdagsmand for Maribo Amts 4de Valgkreds (Monrad) — jeg veed ikke, om han nu er tilstede, — der, som det forekom mig, tog temmelig haardt fat paa mig ved den Maade, hvorpaa han optraadte mod mig. Jeg har ikke i mindste Maade villet kaste nogen Skygge paa den danske Geistlighed, og dersom mit Foredrag igaar skulde være blevet opfattet paa denne Maade, saa maa det ligge i en Mangel paa parlamentarisk Dygtighed fra min Side, at jeg ikke har været istand til at udtrykke hvad der har været min Tanke tilstrækkelig tydeligt. Jeg veed ikke, at jeg udtalte mig anderledes end, at Forholdet imellem Menigheden og Præsten paa mange Steder ikke var saa ønskeligt, som det burde være, ja, paa et enkelt Sted endogsaa ganske ualmindelig